

Oversigt over grammatikken

NAVNEORD/SUBSTANTIVER

Un melodia, un animal, un patre, un matre, le libro, le errores

= En melodi, et dyr, en fader, en moder, bogen, fejlene.

Artiklerne (ubestemt **un**, bestemt **le**) bøjes ikke i køn eller tal.

Le melodia – le melodias; un generation – duo generationes; un artichoc – duo artichoches = Melodien – melodierne; en generation – to generationer; en artiskok – to artiskokker.

Navneordene ender i flertal på **-s**, dog efter konsonanter på **-es**. (Når ordet ender på **-c**, ændres dette i flertal til **-ches** for udtalens skyld.)

Io da le libro del patre al matre = Jeg giver faderens bog til moderen.

Genitiv (ejefald) dannes med **de** foran navneordet, dativ (hensynsfald) med **a**. **De le** trækkes sammen til **del, a le** til **al**. ■

TILLÆGSORD/ADJEKTIVER

Le brave soldato – le brave soldatos; le brave matre – le brave matres = Den tapre soldat – de tapre soldater; den tapre moder – de tapre mødre.

Tillægsordene bøjes ikke i køn eller i tal.

Brave – plus brave – le plus brave = Tapper – taprere – taprest

Tillægsord gradbøjes med **plus** (= mere) i højere grad og **le plus** (= mest) i højeste grad.

Bon – melior – optime = God – bedre – bedst.

Mal – pejor – pessime = Dårlig – værre – værst.

Grande – major – maxime = Stor – større – størst.

Parve – minor – minime = Lille – mindre – mindst.

Nogle tillægsord kan altså have en uregelmæssig gradbøjning. Men de kan også bruges med den regelmæssige bøjning. (Eksempel: **Grande – plus grande – le plus grande**.)

Le brave soldato, un libro interessante = Den tapre soldat, en interessant bog.

De korte og hyppigt brugte tillægsord kan stå foran navneordet. Oftest står tillægsordet dog efter navneordet.. ■

BIORD/ADVERBIER

Natural – naturalmente; clar – clarmente = Naturlig (adj.) – naturligt (adv.); klar – klart.

Extrememente interessante = Yderst interessant

Certe – certo = Sikker – sikkert

Photographic – photographicamente = Fotografisk (adj.) – fotografisk (adv.)

Biord dannes af tillægsordene ved at tilføje **-mente**, eller også ender de på **-o**. Tillægsord, der ender på **-c**, får **-amente**, når de bliver biord.

Bon – ben; melior – melio; mal – mal; pejor – pejo = God – godt; bedre; dårlig (adj.) – dårligt (adv.); værre.

Enkelte biord har uregelmæssige former i forhold til tillægsordet. ■

STEDORD/PRONOMENER

Io, tu, ille, illa, illo = Jeg, du, han, hun, den/det.

Nos, vos, illes (illas, illos) = Vi, I/De, de.

De personlige stedord i nominativ (grundledsfald) bruges som grundled i sætningen.

Me, te, le, la, lo = Mig, dig, ham, hende, den/det.

Nos, vos, les (las, los) = os, jer/Dem, dem.

Som genstandsled anvendes disse former i akkusativ (genstandsfald).

INTERLINGUA-KURSUS FOR BEGYNDERE: GRAMMATICA

A me, a te, a ille, a illa, a illo = Til mig, til dig, til ham, til hende, til den/det.

A nos, a vos, a illes (a illas, a illos) = Til os, til jer/Dem, til dem.

Efter forholdsord bruges akkusativformen undtagen i tredje person (**ille** o.s.v.).

Me, te, se, nos, vos, se = Mig, dig, sig, os, jer/Dem, sig.

De tilbagevisende stedord (refleksive pronomen). NB! **se** i tredje person ental og flertal.

Mi, tu, su = Min/mit/mine, din/dit/dine, hans/hendes/dens/dets/sin/sit/sine.

Nostre, vostre, lor = Vor/vort/vore, jeres/Deres, deres.

Ejestedordene, når de står foran navneord.

Le mie, le tue, le sue = Min/mit, din/dit, hans/hendes.

Le nostre, le vostre, le lore = Vor/vort, deres/Deres, deres

Ejestedordene, når de står alene. I flertal får de tilføjlet **-s** (**le mies** o.s.v.). ■

TALORD

Un, duo, tres, quatro, cinque, sex, septe, octo, novem, dece = En, to, tre, fire, fem, seks, syv, otte, ni, ti.

Dece-un, dece-duo, dece-tres,....dece-novem = Elleve, tolv, tretten, ... nitten.

Vinti, trenta, quaranta, cinquanta, sexanta, septanta, octanta, novanta = Tyve, tredive, fyrre, halvtreds, tres, halvfjerds, firs, halvfems.

Cento, mille, million, milliardo = Hundrede,

tusind, million, milliard.

Prime, secunde, tertie, quarte, quinte, sexte, septime, octave, none, decime = Første, anden, tredje, fjerde, femte, sjette, syvende, ottende, niende, tiende.

Vintesime, trentesime ... = Tyvende, tredivte ... ■

UDSAGNSORD/VERBER

Esser - es - esseva - ha essite = At være - er - var - har været.

Haber - ha - habeva - ha habite = At have - har - havde - har haft.

Essera - esserea = Vil (komme til at) være - ville (komme til at) være.

Habera - haberea = Vil (komme til at) have - ville (komme til at) have.

Essente = Værende.

Habente = Havende.

Hjælpeudsagnsord bruges til at danne sammensatte tider af udsagnsordene med.

Amar - ama - amava - ha amate = At elske - elsker - elsket - har elsket.

Scriber - scribe - scribeva - ha scribite = At skrive - skriver - skrev - har skrevet.

Dormir - dormi - dormiva - ha dormite = At sove - sover - sov - har sovet.

Amara - amarea = Vil elske - ville elske.

Scribera - scribera = Vil skrive - ville skrive.

Dormira - dormira = Vil sove - ville sove.

Amante = Elskende. **Scribente** = Skrivende. **Dormiente** = Sovende.

Ama! = Elsk! **Scribe!** = Skriv! **Dormi!** = Sov!

De almindelige udsagnsord går efter et og samme skema, hvad enten de ender på **-ar**, **-er** eller **-ir**. Udsagnsord på **-er** har formen **-ite**, og på **-ir** formen **-iente**.

Bemærk trykket: **-ra** og **-rea**.

Illa es amate = Hun bliver elsket/hun elskes.

Illa ha essite amate = hun har været elsket/hun er blevet elsket.

Passiv (lideform) dannes med **esser**. ■

UDTALE

c udtales som **ts** (eventuelt som **s**) foran **e**, **i** og **y**, ellers som **k**.

ch udtales som **k** (i enkelte tilfælde som **sj**).

g udtales hårdt (i enkelte tilfælde som stemt **sj**).

j udtales som stemt **sj**.

ph udtales som **f**.

qu udtales som **kw** (i enkelte tilfælde som **k**).

r udtales let rullende.

y udtales som **i**.

z udtales som stemt **s**. ■

INTERLINGUA-KURSUS FOR BEGYNDERE: GRAMMATICA

TRYKKET

Trykket følger de internationale ord, som interlingua er dannet af. Sædvanligvis ligger trykket på vokalen forud for den sidste konsonant.

(Man skal se bort fra **-s** i flertal.)

Når et ord ender på vokal + **-le**, **-ne** og **-re**, ligger trykket på den tredjesidste stavelse. Derudover forekommer enkelte afvigelser, som i håndbøger markeres med accenttegn, understregning eller lignende. ■

ORDDANNELSE

Fordi interlingua følger de store sprog men vælger de internationale former af ordene, ser man langt bedre ordfamilierne – altså hvordan de enkelte ord hænger sammen med hinanden og dannes af samme grundord:

Decorar, decoration, decorator, decorative, decorabile.

Audir, audition, auditor, auditive, audibile.

Ager, action, actor, active, agibile.

Ordenes opbygning følger de internationale regler:

Udsagnsord på **-ar** bruges derfor til at danne ord på **-ation**, **-ator**, **-ative**, **-abile** o.s.v.

Til **-ir** svarer **-ition**, **-itor**, **-itive**, **-ibile** o.s.v.

Til **-er** svarer også **-ition**, **-itor**, **-itive**, **-itibile** o.s.v., men mange af disse udsagnsord på **-er** har en uregelmæssig form (supinumformen), som bruges i ord på **-ion**, **-or**, **-ive** o.s.v. (f.eks. **leg-er**, **lect-**, **lection**; **scrib-er**, **script-**, **scriptor**). ■